N°. 51. 1838

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD,

Donderdag 1 Maart.

Frankrijk.

Parijs, den 26sten Februarij.

In de zitting der kamer van afgevaardigden van heden zijn de discussiën voortgezet over het geamendeerde ontwerp-wet tot den spoorweg van Straatsburg naar Bazel. De heer *Jaubert* voerde op nieuw het woord, thans minder tegen het geheele ontwerp, dan tegen de bepaling van het tweede artikel van het additioneel plan, waaruit zou voortvloeijen, dat de heeren gebroeders *Koechlin*, aan wie de concessie voor den aanleg wordt verleend, tevens regt zouden hebben tot de voortzetting van den weg van Straatsburg naar Lauterburg; een privilegie waartegen de heer *Jaubert* zich met kracht verhief, dewijl, naar zijne meening, daartoe eene nieuwe concessie moest verleend. De minister van openbare werken en de heer *Dufaure* trachtten het gevoelen van den heer *Jaubert* te wederleggen. De president *Dupin*, alvorens het artikel in omvraag te brengen, leidde aan de kamer de vraag voor, of men een amendement in het cahier van lasten en voorwaarden, hetwelk eene bijzondere overeenkomst uitmaakt, in eene wet konde overbrengen. Bij het vertrek van den post was deze questie nog niet beslist.

— Bij de pairs was heden de discussie van het ontwerp betrekkelijk de regtbanken van koophandel aan de orde.

— De onlangs in de kamer gedane aanvraag om anderhalf millioen fr. voor geheime fondsen, geeft wederom stof om over de gesteldheid van het ministerie te spreken, dat, gelijk reeds gemeld is, uit vrees dat de aanvraag mogt geweigerd worden, den bijstand der doctrinaire partij zal ingeroepen, die voor het crediet zou stemmen, minder ter zake van het ministerie, dan om geen precedent te geven, waarop men zich nader beroepen kon, om de aanvraag voor die gelden te weigeren. Intusschen is men verlangend naar de discussiën, vooral dewijl men verwacht, dat de heer *Gisquet*, die vroeger aan het hoofd der policie was, in de kamer wellicht eenige der ophelderingen zal inwinnen over het gebruik der gelden die hij reeds in de bureaux gat, en waaruit blijken zou wat men soms te denken heeft van die gedurige samenswerингen die kort voor belangrijke tijdstippen ontdekt worden en waarvan men later weinig of niets meer hoort. Nog in deze dagen schijnt de policie ijverig in de weer om te toonen dat de geheime fondsen allernoodzakelijkst zijn. Men hoort thans weder van huiszoekingen spreken en het getal der in de jongste dagen gearresteerde personen beloopt meer dan twintig.

— De minister van het openbaar onderwijs, *de Salvandy*, zegt men voornemens te zijn om in de departementen onderzoek te laten doen naar de plaatsen die nog geen genees- en heelkundigen of apothekers bezitten, en premien te verleenen aan zulke personen van het vak, die zich in die plaatsen nederzetten.

— Men heeft het in de tegenwoordige omstandigheden, nu de dealingsgeest in alle kringen onbeteugeld een heerschende neiging is geworden en de naamlooze maatschappijen, bepaaldelijk die *en commandites* met een verbod worden bedreigd, niet onbelangrijk geacht een staat op te maken van de kapitalen in industriele aandeelen, zee- en finantiele agentschappen over geheel Frankrijk; een arbeid die gezegd wordt met de grootste naauwgezetheid te zijn volvoerd. Volgens denzelven bedraagt het getal der gezamenlijke aandeelen 856,518 en beloopt het cijfer der kapitalen de verbazende som van 902,936,440 fr. De openbare banken komen onder dit kapitaal voor eene som voor, van 139,350,000 fr.; de bijzondere banken en kassen voor 86,700,000; de assurantien voor 124,640,000; de spoorwegen voor 57,735,000; de kanalen voor 10,756,000; de stoombooten voor 30,500,800; de papierfabrijken voor 12,325,000; de boekdrukkerijen en de boekhandel voor 5,514,000; de dagbladen voor 19,495,000; de schouwburgen voor 4,878,800.

— Het *Journal des Débats* verhaalt nu en dan overzigten over den toestand van Spanje, die wat de krijgszaken aangaat, meestal niet zeer gunstig voor de zaak der constitutionele partij zijn geweest. Heden behelst dit blad weder zulk een berigt in dezen geest. De winterveldtogt, zegt het hetzelve, is niet voordeelig geweest voor de troepen der koningin; niet omdat de karlisten bijzonder groote voordeelen behaald, noch vorderingen gemaakt hebben, maar zij hebben kleine sterke plaatsen belegerd en ingenomen, en eene expeditie tot in Andalusie uitgezonden; zij houden overal de constitutionele troepen in echec, en don *Carlos* houdt zich met het gros van het leger in de Baskische provincien op, zonder dat het Noorderleger beproefd heeft tot daar door te dringen. — Het *Journal* merkt verder op, hoe het gebied van den opstand meer dan tien uren verder uitgebreid is geworden door de verkeerde handelwijze van *Espartero*, met de ontruiming van het versterkte Balmaceda, en hoe deze opperbevelhebber, na vervolgens naar de oevers van de Arga, in Navarre, te zijn getrokken, in plaats van naar Pampeluna voort te trekken, om de gemeenschapslijn dier plaats met Frankrijk over Valcarlos te herstellen, en op zijn' weg derwaarts zich van Estella meester te maken, wederom, blijkens de jongste telegraphische depeche, na eene verkenning tot Estella te hebben ondernomen, te Haro teruggekomen is. Zoo hadden de karlisten dan hun grondgebied en de noordelijke provincien zien vergrooten, terwijl het leger der koningin, ten gevolge van twee operatien die mede eenen terugtogt afliepen, zich op den Ebro in observatie houdt, want, naar de gewone taktiek der christinische generaals, zijne bewegingen steeds aan die van den vijand ondergeschikt, hetgeen dezen het voordeel geeft, van zich daar willekeurig te bewegen. Men had tot stelsel aangenomen, dat het onmogelijk was tot in het hart van het karlistisch grondgebied door te dringen. *Espartero* had eens tot 50,000 man toe, buiten de garnisoenen, beschikbaar gehad, zonder te kunnen besluiten van door te dringen. Men vergenoegde zich met de karlisten te bewaken, of wanneer eene expeditie den Ebro overtrok deze door eene brigade van het leger geheel Spanje door te laten volgen, terwijl de beide legers door de dubbele detachering verzwakt, even werkeloos bleven. Zoodanig was de staat van zaken sedert drie jaren in het noorden van Spanje, terwijl bij het aangenomen stelsel het voordeel steeds aan de zijde der karlisten bleef. Het *Journal des débats* schetst vervolgens de vorderingen van *Basilio Garcia*, die in den winter de beide Kastilien en la Mancha is doorgetrokken en thans op de grenzen van Andalusie, in de bergachtige streek waar de Guadalquivir ontspringt, tusschen Jaen en Murcia, opereert en daarin vereeniging met de benden van *Tallada*, *Palillos* en andere, den opstand gaande houdt. De ontvermoeide *Cabrera* had in Neder-Arragon nog verontrustender voortgangen gemaakt. Meester van de vestingen die het land nabij den Beneden-Ebro beschermen, zooals Mora d'Ebro, Morella, Benicarlo, en in 't bezit thans van een aanzienlijk artillerie-materieel, kon hij meer dan ooit de zwakke legerafdeeling van *Oraa* braveren, mits hij zich niet in het open veld met een gevecht inliet. » In het kort, - dus besluit het *Journal des Débats* - het getal en de sterkte der benden is in de jongste maanden aanmerkelijk toegenomen; de plundering en de burgeroorlog verwoesten bijna straffeloos het geheele Schiereiland; en toch schijnt de zaak van don *Carlos* geen meer kansen dan vroeger te hebben verkregen. Men heeft toch met der daad thans voor, het vorig jaar te vergeefs beproefd, Arragon, Katalonie, het koningrijk Valencia, de beide Kastilien te doorloopen en hem met zijne bataillons tot de poorten van Madrid zien naderen; maar deze groote demonstratie heeft niets uitgewerkt, en het leger van den pretendent heeft zich gedwongen gezien, na de provincie Madrid te hebben ontruimd en te vergeefs te hebben beproefd om zich in het gebergte van Kastilie te handhaven, den Ebro over te trekken en weder in de Baskische provincien de wijk te nemen. De pretendent zal ongetwijfeld die gewesten wederom verlaten, om nogmaals de fortuin te beproeven, terwijl de vrienden der constitutionele zaak zien zich door de onderlinge twi[illegible]

het verledene gerust gesteld, hetwelk toont dat, hoe bekwaam de karlisten in den kleinen oorlog mogen zijn, zij geene gewigtige operatie tot stand kunnen brengen, die hun tot de noodzakelijkheid kon verpligten om in linie tegen de troepen der koningin te strijden."

— Ter beurze ontstond onder de speculanten heden eenige ongerustheid op het berigt, dat de kamer van gedeputeerden eene commissie had benoemd tot onderzoek van het voorstel des heeren *Gouin* waarvan de leden meerendeels erkende voorstanders der conversie zouden zijn. De koers hield zich echter vrij wel staande. De notering was heden (26 *Februarij*): 5 pCt. 109,80; 3 pCt. 79,75; Nap. r. 99,05; Sp. Ardoin 19; Portugal 18¼; Rom. L. 101⅞.

Duitschland.

FRANKFORT, den 25sten Februarij.

Door russische bladen wordt thans een belangrijk besluit medegedeeld, hopers eenen maatregel, strekkende om de Russische heerschappij tusschen de Zwarte en Kaspische zeeën meer te bevestigen. Daarbij wordt namelijk de stichting bevolen van militaire kolonien in die gewesten, en wel benoorden den Kaukasus aan de beide zijden van Terek en aan den Kuban, en bezuiden den Kaukasus in de Ostrarsche provincie, en aan de oostkust van de Zwarte zee in Imeritie en Abazie tot aan het fort Gagry, zoodat het geheele land der Circassiers en der overige nog niet aan Rusland onderworpen volksstammen, door zulke kolonien en dus door eene Russische bevolking, omsingeld zal worden. Het getal huisgezinnen van Russische soldaten, welke zich aldaar zullen vestigen, is vooreerst op 2900 bepaald, waarvan nog in dit jaar 500 zich derwaarts moeten begeven. Tot dat einde worden uit de verschillende armeekorpsen gehuwde militairen van minderen rang, die de noodige eigenschappen bezitten en vijftien jaren gediend hebben, ontslagen.

— In de Badensche Standen-vergadering is een ontwerp van wet ingekomen, bij hetwelk aan het ministerie van binnenlandsche zaken een crediet van twee millioen tweemaal honderd en vijftig duizend gulden wordt geopend, tot bestrijding der kosten, die het aanleggen van den ijzeren spoorweg van Mannheim tot aan de zwitsersche grenzen bij Bazel, van den aanvang des werks af, tot het einde van het tijdvak binnen hetwelk het budget bepaald is, vorderen zal. De amortisatie-kas moet, volgens dit ontwerp, in de tot dit doel verschulte sommen voorzien.

— Den 23sten dezer zijn HH. DD. HH. de Hertog en Hertogin van Nassau, na verscheiden dagen bij de Koninklijke Wurtembergsche familie te hebben doorgebragt, weder uit Stuttgart naar hunne staten terug gekeerd.

— Naar men meldt, zou uit Weenen een koerier naar Hermanstadt gezonden zijn, met last aan den Aartshertog, om den vergaderden Landdag van Zevenbergen weder te ontbinden. — De aanleiding tot dit bevel wordt niet opgegeven.

Vorst *Paul Esterhazy*, Oostenrijksch gezant te Londen, is den 17den uit Weenen naar zijnen post vertrokken, en heeft den 22sten van Augsburg zijne reis, over Stuttgart, Karlsruhe, Straatsburg en Parijs, naar Londen vervolgd.

Nederlande.

BANNA, den 28sten Februarij.

Heden is alhier op de gebruikelijke wijze, door het uitsteken der vlaggen, het houden eener groote parade, enz. de verjaardag gevierd geworden van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins *Frederik der Nederlanden*.

— Het water op de bovenrivieren in Duitschland was, volgens de jongste berigten, bij een voortdurenden zachten dooi, sterk wassende. Te Keulen, waar de Rijn den 24sten dezer 37 nederlandsche duimen gevallen was, is die rivier vervolgens weder 1 voet ½ duim (0,419 el) gerezen, en teekende den 25sten 39 voet 4 duim (17,011 el) aan de perlschaal. Het ijs van eenige hooger uitmondende rivieren had zich tegen het Rijn-ijs bij Mainhuijm en Worms opgewerkt; de stopping bij laatstgenoemde plaats bleef nog bestaan, evenzeer als de ijsbezetting van Mainz tot St. Goar, terwijl van Coblenz tot aan de Saan het Moezelijs was opgebroken, doch meer bovenwaarts tot Metz nog vastzat. Ook boven Dusseldorp was altijd de ijsverstopping nog aanwezig. Vóór en beneden de stad was het water open, maar nieer beneden zat het ijs nog onbewegelijk.

Op de nederlandsche rivieren was de waterstand ook verhoogd en op de meeste derzelven in de laatste 24 uren omtrent 20 duim gewonnen; het ijs zat overal nog vast en was tot dus verre nog weinig in dikte afgenomen, maar wel in kracht verminderd, zoodat het zeer broos begon te worden, en zich hier en daar reeds gaten daarin vertoonden.

Te Vreeswijk werden gisteren reeds passagiers met de ijsschouw overgezet terwijl men voor de pont een slop in het ijs had gemaakt zoodat de rijtuigen thans ook weder de rivier konden passeren.

Eergisteren bedroeg de dikte van het ijs voor Dordrecht 25 tot 30 Nederlandsche duimen; zijnde het ook zeer in kracht verminderd, zoodat er reeds schietschouwen waren doorgezakt. Achter het eiland IJsselmonde brak het nog vaststittende ijs gaande weg af en vormde op die wijze thans veel drijfijs tusschen den Moerdijk en Willemsdorp. Men passeerde het nog met schietschouwen; maar deze vielen er gedurig door, zoodat het ijs ook daar alle kracht scheen verloren te hebben en bij voortdurenden dooi geheel zoude opbreken.

— Men meldt uit 's Gravenhage dat aldaar jl. Zondag uit Londen was aangekomen de heer *J. Prins*, belast met het overbrengen van depeches [illegible] Prins, [illegible] *D. H. Ph. baron van Tuyll van Serooskerken*, ordonnantie officier bij Z. K. H. Prins *Frederik* der Nederlanden, met depeches van ons kabinet naar Londen vertrokken.

— Uit Amsterdam schrijft men dat door eene vereeniging van eenige der aanzienlijkste inwoners der stad, het onlangs aldaar in veiling aangeslagen logement *het Wapen van Amsterdam* is aangekocht, met het voornemen om dit ruim lokaal in te rigten voor prachtige casino-zalen.

— Het blijkt uit een sterfte-staat van de kolonien der Maatschappij van weldadigheid, dat gedurende het afgeloopen jaar meer personen in dezelve zijn overleden dan in de vier voorgaande jaren, Inzonderheid is de sterfte aanmerkelijk grooter in de bedelaarskolonien geweest, hetgeen men gedeeltelijk toeschrijft aan de toenemende ineenlichtheid dier bevolking en aan de ten vorigen jare geheerscht hebbende griep. Ook onder de weezen was de sterfte grooter dan het jaar te voren, doch dezelve bereikte evenwel niet de gemiddelde sterfte over de 5 jaren. Over het geheel overtrof de sterfte in de genoemde kolonien slechts in eene geringe mate de doorgaande over het gansche land.

Men schrijft van daar dat de geheerscht hebbende strenge koude ook die voordeelige zijde zoude hebben dat zij de overmatige insekten in den grond waardoor in de laatste jaren wel eenige schade geleden was, zoude gedood hebben. De ministerweiden zijn gelukkig in die kolonien voor het invallen van de vorst, van het overmatige water bevrijd geraakt dat in December gevallen was, zoodat de akkers weder droog waren geworden. Ook de fabrijkmatige arbeid heeft door de koude veel geleden, evenwel waren de katoen-weverijen in de gewone kolonien anders geheel afgebouwd; 100 weelgetouwen waren er aan den gang, terwijl de overige 100, bij zachter weder, spoedig zouden worden bezet.

De jonge prinsen van Saksen-Koburg, neven van vorst *Leopold*, zijn zondag avond uit Duitschland te Brussel aangekomen. Ter gelegenheid van derzelver aanwezigheid, zou er gisteren avond een bal ten hove worden gegeven, waarvoor 800 personen genoodigd waren. Eergisteren avond was er insgelijks een bal bij [illegible] gegeven.

Over het algemeen heeft het karneval te Brussel door eenige luisterrijke feesten (waaronder [illegible] bij den prins de *Ligne* bovenal heeft uitgemunt) [illegible].

— Het karneval schijnt [illegible] een aantal leden van de belgische kamer van vertegenwoordigers aanleiding gegeven te hebben om zich voor eene tijd lang uit Brussel te verwijderen, daar er eergisteren slechts 47 leden in de kamer tegenwoordig waren, en dus, ondanks het op laatstleden saturdag door de vergadering genomen besluit, de voortzetting der beraadslagingen over de vereeniging op de jury niet te kunnen voortgezet maar tot op gunstiger tijdstip uitgesteld worden.

— Verleden week [illegible] in het [illegible] gelegene stadje Aerschot eenige ongeregeldheden plaats gehad, die hunnen oorsprong genomen hadden uit het voornemen van een deel der bevolking om een charivari aan sommige magistraats-personen te brengen. Een 5 of 600 tal personen had zich met dat oogmerk, voorzien van allerlei geruchtmakende en wanklank voortbrengende voorwerpen op de markt aldaar vereenigd; door de overheid en de officieren der gendarmerie aangemaand zijnde om uit een te gaan, begonnen zij niet alleen dezelven uit te jouwen en te beleedigen, maar dreven zij hunnen moedwil zooverre van dezelve met slijk en hunne charivari-instrumenten naar het hoofd te werpen, waardoor verscheidene menschen gekwetst werden.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — Een der vruchtbaarste dramatische schrijvers van *Duitschland*, wiens talrijke tooneelstukken bijna zoo zeer zouden verspreid zijn, als die van den vermaarden von Kotzebue, in der tijd, de heer Meidelhammer, is den 12 dezer te *Berlijn* in den bloei des levens overleden. Hij gaf zijne stukken steeds onder den speudonaam van Albini uit. — Te *Bonn*, de geboorteplaats van den onlangs overleden componist Ferdinand Ries, is den 16den dezer, ter nagedachtenis van dien verdienstelijken toonkunstenaar, Mozarts *Requiem* op eene uitstekende wijs uitgevoerd. — De onlangs uit *België* aan de hoogeschool te *Freiburg* beroepen hoogleeraar in de regten Warnkönig, is dezer dagen, in gelijke betrekking, doch met verhoogd traktement, naar *Heidelberg* overgeplaatst. — Het geographisch genootschap te *Berlijn* hield op den 12den dezer eene buitengewone zitting, met oogmerk om deszelfs voormaligen directeur, den hoogleeraar K. Ritter, die de week te voren van eene groote wetenschappelijke reis naar *Griekenland* en den *Levant*, behouden te *Berlijn* teruggekeerd was, feestelijk te begroeten. De heer Ritter werd door den tegenwoordigen directeur, den professor Lichtenstein, met eene hartelijke toespraak verwelkomd, en gaf, op verlangen van de leden des genootschaps, een kort overzigt van zijne belangrijkste opmerkingen en ontmoetingen. Een feestmaal besloot de vriendschappelijke bijeenkomst. — Te *Weenen* houdt zich thans op, de fransche reiziger en natuurkundige Lamarre Prover, die na gedurende verscheidene jaren de streken van het *Oostelijke Azie*, de eilanden-groepen, benevens de eilanden van den *Indischen Oceaan* en een deel van *Zuid-Afrika* bezocht te hebben, eene verzameling van *Brahmanische* en *Buddhistische* oudheden heeft bijeen gebragt, welke hij thans voor het kunstminnend publiek der oostenrijksche hoofdstad heeft ten toon gesteld, waartoe een geschikt lokaal hem van regeringswege is afgestaan. Deze verzameling bestaat uit eene reeks van voorwerpen aan de eeredienst van Buddha gewijd, zoo als beelden dezer godheid van marmer verguld brons, zilver, hout enz., het een en ander afkomstig van de plundering des Birmanschen tempels, tijdens den inval der *Engelschen* in het Birmansch gebied in 1825 en 1826; voorts eene menigte van groote en kleine standbeelden, basreliefs, vazen en andere voorwerpen van de eeredienst van Brahma; dergelijke voorwerpen uit *China*, en eindelijk eene groote verzameling van wapenen en gereedschappen van de Afrikaansche volken en der bewoners van de Australische eilanden. Eene derde verzameling bevat voorwerpen van natuurlijke historie uit de gezegde landen. De verzamelaar heeft zijn bijeengebragten oudheid-, aardrijks- en natuurkundigen schat niet beter weten te bestempelen dan met den eenigzins weideck klinkenden naam van *Indisch Pantheon*.

Russland. — Het Petersburger Tijdschrift aan de kunsten gewijd, meldt het afsterven op den 16den December ll., van den hoogleeraar in de bouwkunde aan de keizerlijke Akademie van kunsten Boris Iwanowitsch Orlowskij. Deze uitstekende beeldhouwer werd in den stand der lijfeigenen geboren, doch wist zich door zijn talent reeds vroegtijdig te onderscheiden. Door keizer Alexander's mildheid eerst als kweekeling in de Akademie van kunsten opgenomen en daarna in 1822 naar *Rome* gezonden, werkte hij aldaar onder Thorwaldsen, zijnen vriend en leermeester, tot 1829 keerde hij naar *St. Petersburg* terug, waar hij bijkans zijn gewrigten arbeid belast. Onder zijne werken, welke de openbare pleinen van *St. Petersburg* versieren, behooren het beeld van den Engel op den Alexanderzuil, en de standbeelden der generaals Kutusow en Barclay de Tolly. De kunstenaar mogt de onthulling der beide laatstgenoemden niet beleven. Hij stierf weinig dagen te voren, in het 44ste jaar zijns ouderdoms. — Onlangs is ook te *St. Petersburg* in het 73ste jaar zijns levens overleden, de vermaarde oudheidkundige en Akademielid staatsraad von Köhler; sedert veertig jaren was het gedeelte der keizerlijke *Hermitagie*, waarin de Bibliotheek van buitenlandsche werken en de afdeeken zijn geplaatst, aan zijne zorg toevertrouwd. — De keizerlijke Akademie van Wetenschappen te *St. Petersburg* heeft onlangs, door de tusschenkomst van den minister van financien, een aantal zeer belangrijke, deels zeer zeldzame Oostersche handschriften ontvangen, welke grootendeels in *Voor-Azie*, in *China*, *Boekara*, *Taschkend*, *Chokand*, enz., zijn gevonden, en ten deele belangrijke historische of geographische werken der *Mahomedanen*, bijzonder uit vroegeren tijd, bevatten en in Europesche Bibliotheken, althans in die van *Rusland*, ontbraken. De [illegible] hebben voor hare manuskripten-verzameling aan te winnen. De minister van financien, die zich vele moeite daartoe gaf, had van den keizer, ten bedoelden einde, eene aanzienlijke som ontvangen en werd in zijne bemoeijingen door het Akademie-lid, den heer Frähn, voorgelicht. De laatstgemelde gaf omtrent deze zaak in de zitting der Akademie in November ll., een verslag, waarin hij zich onder anderen aldus uitliet: » *West*- en *Zuid-Azie*, alsmede het noordelijk *Afrika*, zijn sedert lang steeds door geleerde en nijverzuchtige Europeërs in alle rigtingen doorreisd geworden. Deze landen schijnen, met betrekking tot de handschriften van waarde, als 't ware uitgeput. Eene ongelooflijke hoeveelheid hunner letterkundige gedenkstukken is sedert lang in de rijke handschriften-depôts van *Europa* geborgen, de kostbaarste en oudste stukken van Mahomedaansche geleerdheid bevinden zich daaronder. Sedert jaren heb ik te vergeefs in den *Levant* en in *Persie* naar dergelijke letterkundige schatten onderzoek laten doen. Thans schijnt mij eindelijk de tijd daar, en het wel der moeite waard te zijn, om in het Mahomedaansche *Midden-Azie*, in welke staten de wetenschapen tegenwoordig in een' diepgezonken staat verkeeren, waar voormaals eene kweekplaats der beschaving, de verzamelplaats der geleerden was, in die gewesten, welke de *Europeër* nog zoo weinig of in het geheel niet betreden heeft, navorschingen te bewerkstelligen naar oude letterkundige voortbrengselen van de *Arabieren*, *Persen* en *Turken*." — Uit een rapport van den minister voor het publiek onderwijs, over 1836 gaande, blijkt het volgende. De instellingen van onderwijs van het ministerie afhangende maken een getal uit van 1744, waarop 91,800 kweekelingen zijn geplaatst. De keizerlijke openbare bibliotheek bevat 423,151 gedrukte werken en 17,234 handschriften. In 25 gouvernementen en hoofdplaatsen van distrikten zijn openbare bibliotheken aangelegd. Het getal der boeken van buitenslands in 1836 binnengevoerd, heeft 350,000 deelen bedragen; zijnde een veel grooter getal dan vorige jaren; 674 oorspronkelijke werken zijn in *Rusland* verschenen, te zamen 8340 bladen druks uitmakende; voorts 138 vertalingen, te zamen 2,666 bladen druks en 46 dagbladen. 78,700 exemplaren van nieuwe uitgaven van studiewerken zijn door het ministerie aan de verschillende gestichten van onderwijs gezonden; 13,570 officiele geschriften heeft hetzelfde departement uitgegeven. In de archiven bevonden zich 64,000 documenten.

Engeland. — In de zitting van de koninklijke Aardrijkskundige Maatschappij van den 12den dezer werd onder anderen een brief gelezen van den Baron Alex. von Humboldt uit *Berlijn* van den 10den January, waarin deze geleerde het berigt geeft, dat de astronomische kennis in het noordelijk *Azie* eerlang eene groote aanwinst zou bekomen door de uitgave van het groote werk des heeren Fuhrers, die onlangs te *St. Petersburg* na vijf jaren afwezendheid teruggekomen was. Zoo de heer von Humboldt thans de bijzonderheden van zijne eigene astronomische waarnemingen in *Siberie* door den druk openbaar maakte, zou het alleen zijn om te nauwkeuriger de punten te bepalen, waar door hem waarnemingen omtrent het aardsch magnetismus waren gedaan. Dezelfde welwillende ontvangst die vroeger zijne reizen in *Amerika* waren ten deel gevallen, riep hij thans voor zijnen wetenschappelijken arbeid in *Azie* in. Verder berigt de geleerde natuurkundige, dat men, ten opzigte der magnetische waarnemingen te *Berlijn* gedaan, zoo met de wand van Gauss voorzien met mikroskopen, als met den toestel van Gauss met een' spiegel, gelegenheid had gehad, om zich meer en meer te overtuigen van de grootere voortreffelijkheid van den laatstgenoemden toestel, hetwelk men trapsgewijze in al de Duitsche waarnemingspunten zou invoeren. Daar ik denk, vervolgt de heer von Humboldt, dat deze zaak voor zeelieden niet zonder belang is, verzoek ik de invloedhebbende leden der Maatschappij, de goedheid te hebben om de waarnemingsmanier van Gauss op alle nieuwe standpunten waar kundige lieden kunnen gevonden worden, te bevorderen. Punten naar den magnetischen equator, en zulke die op eene hooge breedte in het zuidelijk halfrond zijn gelegen, zoo als *de Kaap de Goede Hoop*, *Australie*, *van Diemensland*, enz. zouden daartoe het gewenschte zijn, wanneer men er de waarnemingen deed op dezelfde tijdstippen als de heer Gauss die heeft aangenomen, en plaats hadden door het gehele Noordelijk deel van *Azie*, in *Duitschland*, *Zweden*, en *Milaan*. — Eene tentoonstelling van schilderijen van levende meesters is thans te *Londen* door de zorg van het Britsch Instituut geopend. Dezelve moeten echter niet zeer voldoende zijn, en althans niet van den vooruitgang der schilderkunst in *Engeland* getuigen.

Frankrijk. — Te *Parijs* is dezer dagen overleden in 75jarigen ouderdom de historieschilder Taunay; hij was lid van de Akademie van schoone kunsten, bewaarder der kunstplaten aan de koninklijke Bibliotheek en voormalig directeur van de Akademie te *Rome*. — Op den 12den dezer trad de beroemde tooneelspeelster Mlle. Mars te *Parijs* weder in het *Théâtre français* op, nadat zij wegens het overlijden van een paar haar van nabij betreffende naastbestaanden, het tooneel voor een geruimen tijd had vaarwel gezegd. Zij, de zestigjarige vrouw, had de rol eener jeugdige coquette van 16 jaren te vervullen. — Van den heer de Chateaubriand wordt thans een nieuw werk aangekondigd, 't welk in den loop der maand April aanstaande verschijnen en handelen zal over het congres van *Verona*, waarop de heer de Chateaubriand gezant van wege *Frankrijk* was, en over den oorlog in *Spanje* in 1823, toen hij den post van minister van buitenlandsche zaken bekleedde. Dit werk wordt gezegd een aantal belangrijke documenten te bevatten; onder anderen eene briefwisseling met den engelschen minister Canning, brieven van de voornaamste personaadjen van *Europa*, eene levensbeschrijving van keizer Alexander, enz. De schrijver, zegt men, doet in dit werk zijne staatkundige loopbaan onder een nieuw licht voorkomen; hij betoogt, dat men te *Verona* den oorlog niet had gewild, en dat de oorlog met *Spanje*, waaraan hij de verantwoordelijkheid op zich neemt, noodzakelijk was voor de eerste belangen van *Frankrijk*; hij brengt voorts ook hulde toe aan de verdiensten van den minister de Villèle, over wien hij zich echter persoonlijk te beklagen had. Het onderwerp van dit geschrift, dat in twee deelen zal bestaan, zoowel als de naam van den schrijver, zijn geschikt om de belangstelling te boeijen.

België. — Door den belgischen archivarius den heer Gachard, is dezer dagen wederom eene bijdrage tot de geschiedenis van *België* openbaar gemaakt, zijnde namelijk eene beschrijving van de onlusten in *België* onder Karel VI, in de jaren 1717 tot 1719 voorgevallen, met eene inleiding van ruim 100 bladzijden verrijkt. De titel van het werk is: *Documens inédits concernant les troubles de la Belgique sous le règne de l'Empereur Charles VI.* Het 1ste deel in 8° is verschenen. — De maatschappij van Vlaamsche letterkunde te *Gent* vierde voor eenige dagen, onder het voorzitterschap van den heer Willems, het tweede jaarfeest van

baar bestaan. Verscheidene redevoeringen en dichtstukken op den weder ontluikenden bloei der Vlaamsche letterkunde werden daarbij voorgedragen.

Nederlanden. — Men verneemt dat door Z. M. in plaats van wijlen den hoogleeraar Moll, aan de hoogeschool te *Utrecht*, tot gewoon hoogleeraar zoude benoemd zijn, de tot dus verre tijdelijk aan die hoogeschool toegevoegde professor R. van Rees.

BOEKBESCHOUWING.

Nieuwe herinneringen uit het gebied der Geschiedenis, betrekkelijk de Nederlanden. Door A. J. van der Aa. Te Amsterdam bij *J. C. van Kesteren*, 1837. 8°. 372 Bladz.

Deze *Nieuwe herinneringen*, zijn aan te merken als een vervolg van des schrijvers medegedeelde verzameling, van aanteekeningen en nasporingen, ten jare 1835 uitgegeven onder den titel van *Herinneringen* enz., en zij hangen met de vroeger in het licht verschenen zoodanig te zamen, dat het wenschelijk is voor iederen bezitter der in 1835 uitgegevene verzameling deze *Nieuwe Herinneringen* zich aan te schaffen; gelijk het voor hen die zich dezen onlangs verkrijgbaar gestelden bundel hebben gekocht, regt aangenaam wezen moet, om ook de vroegere verzameling te bezitten; vooral daarom omdat er vele verwijzingen naar den eersten bundel gemaakt worden, en tevens omdat er in den laatsten zeer vele wetenswaardige zaken worden aangetroffen, die aan denzelven groote belangrijkheid bijzetten. Deze herinneringen, zijn eigenlijk, als even zoo vele afzonderlijke stukjes uitmakende, in druk datzelfde, wat vele vlijtige en aandachtige lezers gewoon zijn te doen of te laten doen, namelijk, eene verzameling van aanteekeningen van merkwaardige feiten of zaken; met dit onderscheid nogtans, dat hier de schrijver dier aanteekeningen zich de moeite heeft getroost van blijkbaar talrijke nasporingen, om aan het verzamelde duurzame waarde bij te zetten, door de historische gronden aan te geven; en het een en ander met nuttige aanmerkingen te versieren of op te helderen; vooral wat aangaat de levensbijzonderheden van in zijne verzameling vermelde personen, en waardoor aan velen langdurige onderzoekingen worden uitgespaard. In de voorrede heeft de schrijver eenige door de Recensenten gemaakte bedenkingen wederlegd; en wij hebben vrede met die uitlegging. In den eersten oogopslag scheen het ons ook doelmatiger toe, dat de herinneringen, in orde geschikt, naar jaartal en onderwerp behandeld en voorgesteld waren geworden; het boek zoude dan voor geletterden een gemakkelijker handboek kunnen geweest zijn; doch bij de bedenking, dat de schrijver meer een boek van uitspanning, een boek van gemengde lectuur heeft willen leveren, dan laat het zich begrijpen, waarom eene wenschelijke orde hier niet wordt aangetroffen. Een naauwkeurig register der namen van voorkomende personen verhelpt echter dit gebrek; een even naauwgezet behandeld register van voorkomende zaken, zoude dit boek meerdere volledigheid gegeven hebben om dit boek voor geletterden bruikbaarder als handboek te maken; doch, gelijk wij zeiden, bij het voorgesteld oogwit des schrijvers was zulks minder noodig. Eene wel uitgevoerde titelplaat, eene duidelijke drukletter, en een betrekkelijk geringe prijs maken de aanbeveling van den inhoud des boeks ons dubbel aangenaam.

173ste Koninklijke Nederlandsche Loterij.

Vijfde Klasse.

9de Trekking. N°. 24948, een prijs van *f* 1000.
11de —— N°. 12294, een prijs van *f* 1000.
12de —— N°. 9052, 5008, ieder een prijs van *f* 1000.

Graanmarkt te Amsterdam.

DINGSDAG 27. FEBRUARIJ.

ROODE TARWE. — Wel zoo graag met goeden handel bij partij, overige soorten ook goed prijshoudend: 128 pd. p. witte Pools. *f* 370; 129 pd. witb. ditto *f* 365; 134 pd. p. eenj. Rost. *f* 273; 131 pd. p. ditto Wismar *f* 265; 127, 129 pd. o. ditto *f* 243, 250; 132 pd. Jan Kleefs. *f* 265; 126 pd. mooije n. Gron. *f* 218; 122 pd. mindere ditto *f* 188; 119 pd. o. Vries. *f* 200; 129 pd. p. o. en n. Groning. hoogl. *f* 235; 122 pd. Rijn. *f* 220 bij partij.

ROGGE. — Goed prijshoudend doch zonder handel gebleven.

GARST. — Prijshoudend: 101 pd. Vries. zomer *f* 115.

HAVER en BOEKWEIT. — Zonder handel.

ZAADEN. — Tot vorige prijzen aangeboden, doch zonder handel gebleven.

RAAPOLIE. — Zeer flaauw: per 6/w *f* 39; Vlugend *f* 38, 37; in de stad *f* 39, 38½; Mei *f* 36, 35¾; 1°. September, Oct. en Nov. *f* 36¼, 35¾.

LIJNOLIE. — Per 6/w *f* 30; Vlugend *f* 29¾, 29; 1°. Maart en April *f* 29¼, 29; 1°. Mei *f* 29½.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (27 *Februarij*) waren genoteerd: Kol. Werk. Schuld. 2½ pCt. 53 1/16; ditto 5 pCt. 101 3/16; Kansb. *f* 253/16; Amort. Synd. 4½ pCt. 94 13/16; ditto 3 pCt. 77⅛; Handelm. 179¾, 180; O. I. 5 pCt. 99 5/16; Ardoin 85 £ 18 5/16; Met. 5 pCt. 102⅛; Cert. 19⅝.

Menagerie.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten dat op morgen vóór de avond-voeding ten 7 ure, de groote exercitien van den Heer MARTIN zullen plaats hebben, en dat te dien einde er, ter beschikking van de Dames, tegen betaling van tien Centen, een aantal Stoelen zullen voorhanden zijn, om de belangrijke voorstellingen met meer gemak te kunnen bijwonen.

Ten gevolge van de bijzondere welwillendheid van Z. Exc. den Opperbevelhebber dezer Vesting, zal aan het Publiek, buiten dezelve woonachtig, gelegenheid gegeven worden, om, na den afloop de Representatien van den Heer MARTIN, op een daartoe bepaald uur, de Poorten te kunnen uitgaan.

C. VAN AKEN.

* * J. B. WALLAGH, *DENTISTE* uit de Residentie 's Gravenhage, maakt aan zijne geëerde Begunstigers bekend, dat hij, door veelvuldige werkzaamheden, zijn verblijf te dezer Stede zal verlengen tot en met Maandag den vijfden Maart aanstaande. Tot dien tijd toe is hij over alle gebreken der Tanden te raadplegen en te ontbieden. Hij maakt en zet Valsche Tanden in, die van de Natuurlijke niet te onderscheiden zijn, en tevens aan 't gebruik geheel en al voldoen; terwijl bij hem te bekomen zijn middelen tot verdrijving van Zinkingen of Kiespijn, mitsgaders alle middelen tot onderhoud en sieraad van Mond en Tanden. Adres bij A. B. WALLAGH, op den Haagdijk, N°. 146 alhier.

VESICATOIRES ALBESPEYRES.

Papier d'Albespeyres, seul approuvé par les membres de l'Académie de Médecine pour panser sans douleur et obtenir une suppuration abondante etmodore (Compresses spongieuses préférables au linge) Depôts chez M. VAN DEN GOORBERGH à Breda.

* * En vente chez BROESE & COMP, à *Breda*:

CLASSIQUES MILITAIRES,

collection choisie des meilleurs ouvrages d'art, de science et d'histoire militaire;

PUBLIÉS EN DEUX SERIES, Edition in 18°.

PREMIÈRE SÉRIE.

HISTOIRE CRITIQUE ET MILITAIRE DES GUERRES DE LA RÉVOLUTION,

Précédée d'une introduction présentant le tableau succinct des mouvements de la politique européenne depuis Louis XIV jusqu'à la révolution, et celui des principales causes et des principaux événements de cette révolution;

PAR LE GÉNÉRAL JOMINI.

12 Volumes in-18 au lieu de 15, avec quatre atlas formant ensemble 39 cartes, divisés en quatre parties, traitant des campagnes depuis 1792.

Prix de l'ouvrage complet 60 Florins.

DEUXIÈME SÉRIE.

CLASSIQUES MILITAIRES.

2 Fl. le Volume.

12 beaux volumes, format in-18, contenant la matière de 18 volumes in-8° (éditions de Paris).

JOMINI. Vie politique et milit. de *Napoléon*, racontée par lui-même, 3 volumes, au lieu de quatre, 6 fl.

CESSAC. Guide de l'Officier particulier en campagne, 2 volumes avec 20 planches, 4 fl.

[redacted]

4 volumes, 8 fl.

BISMARK. Tactique de la Cavallerie, 1 volume avec 27 planches, 2 fl.

CARION-NISAS. Essai sur l'Histoire Générale de l'art Militaire, de son origine, de ses progrès, de ses révolutions; depuis la première formation des societés européennes jusqu'à nos jours, 2 vol. avec 14 planches, 4 fl.

Deux volumes composés des Maximes de Guerre de *Napoléon*, des sentiments de *César*, des Ruses de Guerre, des Instructions aux troupes légères et aux Officiers qui servent dans les Avant-Postes, rédigées sur une instruction de *Frédéric II*, 2 vol. au lieu de 5, avec 14 planches, 4 fl.

Te Breda bij BROESE en COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.